

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ნიკო ბერძენიშვილის ინსტიტუტი
BATUMI SHOTA RUSTAVELI STATE UNIVERSITY
NIKO BERDZENISHVILI INSTITUTE

ქალაქ ბათუმის მერია
BATUMI CITY HALL

საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია
International Scientific Conference

ბათუმი

წარსული და თანამედროვეობა

IX

BATUMI

PAST AND PRESENT

პროგრამა და მოსაწვევი

Program and Invitation

31 აგვისტო - 1 სექტემბერი

August 31 - September 1

ბათუმი 2018 Batumi

„გით სბილო არ მწამს სბილოდა,
თუ აღარა აქვს ხორთუმი,
ისე კაგკასი კაგკასად,
თუ არ ექნება ბათუმი!“

აკაკი წერეთელი

ქ-ნო

ბ-ნო

გვაქვს პატივი მოგიწვიოთ ბათუმის დედასამშობლოსთან
დაბრუნების 140 წლისთავისადმი მიძღვნილ

IX საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციაში

„ბათუმი – წარსული და თანამედროვეობა“

მონაწილეობის მისაღებად, რომელიც ჩატარდება სახალხო ზეიმის
„ბათუმობა“ ფარგლებში 2018 წლის 31 აგვისტოსა და 1 სექტემბერს
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტში

დასაწყისი 13⁰⁰ საათზე

მისამართი: ნინოშვილის ქ. №35,

უნივერსიტეტის II კორპუსი,

III სართული, აუდიტორია №328

საორგანიზაციო კომიტეტი

Mrs

Mr

We are pleased to invite you to participate
in **IX** International Scientific Conference
“Batumi – Past and Present”

dedicated to the 140th Anniversary of Ajara’s Return to Motherland
The conference will be held in the frame of a public holiday **“Batumoba”**

August 31 – September 1, 2018 at 13⁰⁰

Batumi Shota Rustaveli State University
Ninoshvili-Rustaveli Str 35/32, the 2nd Building
3rd Floor, Room 328

Organizing Committee

საორგანიზაციო კომიტეტი:

როინ მალაკმაძე (თავმჯდომარე), ბიჭიკო დიასამიძე
(თავმჯდომარის მოადგილე), ოლეგ ჯიბაშვილი (პასუხის-
მგებელი მდივანი), შუშანა ფუტკარაძე, ნოდარ კახიძე, უჩა
ოქროპირიძე, ოთარ თურმანიძე, სულხან მამულაძე, ირმა
ბაგრატიონი, ხათუნა დიასამიძე, აბესალომ ასლანიძე, ირინე
ვარშალომიძე, მაია ჭიჭილეიშვილი, მერაბ მეგრელიშვილი,
ნანა ხახუტაიშვილი

Organizing Committee:

**Roin Malakmadze (Chairman), Bichiko Diasamidze (Assistant to
Chairman), Oleg Jibashvili (Senior Secretary), Shushana Phutkaradze,
Nodar Kakhidze, Ucha Okropiridze, Otar Turmanidze, Sulkhan
Mamuladze, Irma Bagrationi, Khatuna Diasamidze, Abesalom
Aslanidze, Irine Varshalomidze, Maia Chichileishvili, Merab
Megrelishvili, Nana Khakhutaishvili**

რეგლამენტი: მომხსენებელი – 12-15 წუთი
კამათში მონაწილე – 5 წუთი

Time-limit: Speaker – 12-15 minutes
Discussant – 5 minutes

2018 წლის 31 აგვისტო 13⁰⁰ August 31 2018
პლენარული სხდომა * Plenary Session

1. კონფერენციის გახსნა – პროფ. მერაბ ხალვაში
(ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორი)
Opening of the Conference – Prof. Merab Khalvashi
(The Rector of Batumi Shota Rustaveli State University)

2. ივ. ჯავახიშვილის სახ. აკადემიური პრემიის გადაცემა ბათუმის
შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორებისათვის – აკად. როინ მეტრეველი (საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი)
Ivane Javakhishvili Academic Awards Giving Ceremonies for the Professors of Batumi Shota Rustaveli State University – Academician Roin Metreveli (The President of the Georgian National Academy of Sciences)

3. მისალმებები Welcome Speeches

I სექცია 13⁴⁰ Section I
სხდომის ხელმძღვანელები * Session heads
პროფ. ლელა სარალიძე, პროფ. ბიჭიკო დიასამიძე
Prof. Lela Saralidze, Prof. Bichiko Diasamidze

1. გურამ ლორთქიფანიძე (თბილისი, საქართველო)
„დავითის ფარის“ (მაგენ დავიდი) გამოსახულება II-III სს.
ებრაულ საკინძზე (გონიო-აფსაროსი)
Guram Lortkipanidze (Tbilisi, Georgia)
Image of David's Shield (Magen David) on the II-III cc.
Jewish Fastener (Gonio – Apsaros)

2. ტარიელ ფუტკარაძე (თბილისი, საქართველო)
ქორონიმები: „ბათუმის მხარე“ და „ბათუმის ოლქი“
ისტორიოგრაფიულ ლიტერატურაში
Tariel Phutkaradze (Tbilisi, Georgia)
The Khoronims: „The Edge of Batumi“ and „The Region of Batumi“
in the Historiographical Literature

3. ლელა სარალიძე (თბილისი, საქართველო)
ინგლისის ხელისუფლების პოლიტიკა ბათუმში 1919-1920 წლებში
(ახალი საარქივო დოკუმენტების მიხედვით)
Lela Saralidze (Tbilisi, Georgia)
The Policy of the English Government in Batumi in 1919-1920
(According to New Archive Documents)

4. მარიამ ანთაძე, ვან ლიან კონგი (სიპინგი, ჩინეთი)
ბერძნული განათლების კულტუროლოგიური ასპექტები
ბათუმის ისტორიიდან
Mariam Antadze, Van Liang Kong (Siping, China)
For the Issue of the Culturological Aspects of Greek
Education from the History of Batumi

5. ამირან კახიძე, ნარგიზ სურმანიძე,
მალხაზ ნაგერვაძე (ბათუმი, საქართველო)
ახლად აღმოჩენილი ბრინჯაოს მეტალურგიის უძველესი
კერები აჭარაში
Amiran Kakhidze, Nargiz Surmanidze,
Malkhaz Nagervadze (Batumi, Georgia)
A Newly Discovered Oldest Hearths of Bronze Metallurgy in Adjara

6. ბიჭიკო დიასამიძე (ბათუმი, საქართველო)
„ნავთის ქალაქი“ ბათუმში
Bichiko Diasamidze (Batumi, Georgia)
„The Oil City“ in Batumi

7. ნაილა ჩელევაძე (ბათუმი, საქართველო)
ივანე მესხი ბათუმში განათლების მდგომარეობის შესახებ

Naila Chelebadze (Batumi, Georgia)

Ivane Meskhi about education situation in Batumi

8. **ოლეგ ჯიბაშვილი** (ბათუმი, საქართველო)
საბრძოლო მოქმედებები ქობულეთ-ბათუმის მიმართულებით
რუსეთ-ოსმალეთის 1877-1878 წლების ომში
Oleg Jibashvili (Batumi, Georgia)
The Battle-Operations Towards Kobuleti and Batumi
in Russo-Turkish War of 1877-1878

სხდომის შეჯამება
Summary of session

II სექცია 13⁴⁰ Section II

სხდომის ხელმძღვანელები * Session heads
პროფ. ეთერ კავთარაძე, პროფ. ჯემალ კარალიძე
Prof. Eter Kavtaradze, Prof. Jemal Karalidze

1. **გია გელაშვილი** (თბილისი, საქართველო)
ორი ინგლისური დოკუმენტი ბათუმის შესახებ (1856, 1857)
Gia Gelashvili (Tbilisi, Georgia)
Two English Documents about Batumi (1856, 1857)
2. **ეთერ კავთარაძე** (თბილისი, საქართველო)
აჭარის პრობლემები და ქართული საზოგადო მოღვაწეები
(საარქივო მასალების მიხედვით)
Eter Kavtaradze (Tbilisi, Georgia)
Adjara's Problems and Georgian Public Figures
(According to Archival Materials)
3. **თამარ გოგოლაძე** (გორი, საქართველო)
ალექსანდრე ყაზბეგი ბათუმში სხვადასხვა მოგონებასა
და ნარკვევში

Tamar Gogoladze (Gori, Georgia)

Alexander Kazbegi in the Memoir and Essence
of Different Persons in Batumi

4. **თამარ აბურჯანია, იური სიმონოვი** (მოსკოვი, რუსეთი)
განათლების სოციალური მახასიათებლები ბათუმის
ტურისტულ ინდუსტრიაში
Tamar Aburjania, Yuri Simonov (Moscow, Russia)
The Social Features of the Education in the Batumi Tourism Industry
5. **ოთარ თურმანიძე** (ბათუმი, საქართველო)
ზეთისხილის მეურნეობა ბათუმის ოლქში და განვითარების
პესპექტივები აღმოსავლეთ საქართველოში
Otar Turmanidze (Batumi, Georgia)
Olive Economy in Batumi District and Development Prospects
in Eastern Georgia
6. **ჯემალ კარალიძე** (ბათუმი, საქართველო)
დიდი ისტორიული თარიღი ბათუმის ცხოვრებაში
(1978 წლის 25 აგვისტო)
Jemal Karalidze (Batumi, Georgia)
The Great Historical Date in the Life of Batumi (25 August 1978)
7. **ოთარ გოგოლიშვილი** (ბათუმი, საქართველო)
კულტურული ცხოვრება ბათუმში 1878 - 1901 წლებში
Otar Gogolishvili (Batumi, Georgia)
Cultural live in batumi 1878-1901
8. **ნოდარ ჩხეიძე** (ბათუმი, საქართველო)
ქალაქ ბათუმის ეკოლოგიური პრობლემების საკითხისათვის
Nodar Chkheidze (Batumi, Georgia)
For the Issues of Batumi City Ecological Problems

სხდომის შეჯამება
Summary of session

I სექცია 16⁰⁰ Section I

სხდომის ხელმძღვანელები * Session heads

პროფ. შორენა მახაჩაძე, პროფ. ავთანდილ ნიკოლეიშვილი

Prof. Shorena Makhachadze, Prof. Avtandil Nikoleishvili

- 1. გურამ გრიგოლია** (თბილისი, საქართველო)
ეგრის-ლაზიკის სამეფოსა და რომის იმპერიის პოლიტიკური ურთიერთობის ერთი ეპიზოდი (V-ის II ნახევარი)
Guram Grigolia (Tbilisi, Georgia)
The One Episode from the Political Relations between Lazica-Egrisi Kingdom and Roman Empire (The Second Part of 5th Century)
- 2. რამაზ სურმანიძე** (ბათუმი, საქართველო)
ერთი ბათუმური გვარის ეტიმოლოგია (ვარშანიძე)
Ramaz Surmanidze (Batumi, Georgia)
Etymology of One Surname from Batumi (Varshanidze)
- 3. ავთანდილ ნიკოლეიშვილი** (ქუთაისი, საქართველო)
ბათუმი და ბათუმთან დაკავშირებული რეალიები
ოთარ ჭილაძის რომანში „რკინის თეატრი“
Avtandil Nikoleishvili (Kutaisi, Georgia)
Batumi and Its Realities in Otar Chiladze's Novel „The Iron Theatre“
- 4. აბესალომ ასლანიძე** (ბათუმი, საქართველო)
მუსლიმური სასწავლო-საგანმანათლებლო დაწესებულებები
ქალაქ ბათუმსა და მთლიანად აჭარაში
Abesalom Aslanidze (Batumi, Georgia)
Muslim Training-Educational Institution Centre of City Batumi and Whole Adjara Region
- 5. შოთა ზოიძე** (ბათუმი, საქართველო)
რუსი მწერლები ბათუმში
Shota Zoidze (Batumi, Georgia)
The Russian Writers in Batumi

- 6. შორენა მახაჩაძე** (ბათუმი, საქართველო)
ძველი ბათუმი და ბათუმელები (ნუგზარ ჯაფარიძის მემუარების „მოგზაურობა ბათუმში“ მიხედვით)
Makhachadze Shorena (Batumi, Georgia)
Old Batumi and Citizens of Batumi (Based on the Memoir Nugzar Japharidze „Traveling in Batumi“)
- 7. მაია ჭიჭილეიშვილი** (ბათუმი, საქართველო)
საბჭოთა პერიოდის ერთი ელიტარული სახლის შესახებ ბათუმში
Maia Tchitchileishvili (Batumi, Georgia)
On an Elite House of Soviet Period in Batumi
- 8. მაია აზმაიფარაშვილი** (გორი, საქართველო)
ბათუმი, საქართველოს რივიერა და ზღვისპირა საკურორტო ზონის თანამედროვე გამოწვევები
Maia Azmaiparashvili (Gori, Georgia)
Batumi, Georgia Riviera and Contemporary Challenges for the Seaside Resort Zone
- 9. ოზგუნ გუნაიდინი** (ადაფაზარი, თურქეთი)
ირმა ბაგრატიონი (ბათუმი, საქართველო)
ბათუმის სოციალურ საკითხთა შესახებ ზოგიერთი უცხოური
ესსეს მსოფლმხედველობრივი ასპექტები
Özgün Günaydin (Adapazari, Turkey)
Irma Bagrationi (Batumi, Georgia)
The Worldview Aspects of Some Foreign Essays on Social Issues of Batumi
- 10. გიული გიგუაშვილი** (გორი, საქართველო)
სოფლად ტურიზმის განვითარების სახელმწიფო
პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებები აჭარაში
Giuli Giguashvili (Gori, Georgia)
The Main Directions of the State Policy of Rural Tourism Development in Ajara

11. **ირინე ვარშალომიძე, ნინო ძნელაძე** (ბათუმი, საქართველო)
აჭარის ხარიტონ ახვლედიანის სახ. აჭარის სახელმწიფო მუზეუმში
დაცული რუსუდან დედოფლის მონეტები
Irine Varshalomidze, Nino Dzneladze (Batumi, Georgia)
The Coins of Queen Rusudan Protected by Khariton Akhvlediani
Adjara State Museum

12. **თემურ ზოიძე** (ბათუმი, საქართველო)
საქალაქო ტურისტული მომსახურება და მისი განვითარების
პერსპექტივები
Temur Zoidze (Batumi, Georgia)
City Tourism Services and Perspectives for Its Development

13. **დანიელ აფხაზავა** (ყაზანი, რუსეთი)
სისხლის სამართლის ზოგიერთი საკითხის გაგებისათვის
Daniel Afkhazava (Kazan, Russia)
To Understand Some Criminal Matters

სხდომის შეჯამება
Summary of session

II სექცია 16⁰⁰ Section II
სხდომის ხელმძღვანელები * Session heads
პროფ. მარიამ კობერიძე, პროფ. უჩა ოკროპირიძე
Prof. **Mariam Koberidze**, Prof. **Ucha Okropiridze**

1. **გოდერძი ვაჭრიძე, სულხან კუპრაშვილი** (ქუთაისი, საქართველო)
ბრიტანელი ქართველოლოგი უილიამ დეივიდ ალენი რუსეთ-
ოსმალეთის 1877-1878 წლების ომის და ბათუმის შესახებ
Goderdzi Vatchridze, Sulkhan kuprashvili (Kutaisi, Georgia)
British Kartvelologist William David Allen about Russia-Ottoman War
of 1877-1878 and Batumi

2. **თინათინ ჯაბადარი** (თბილისი, საქართველო)
ბათუმის ოლქის მილიციის ისტორიისთვის 1922-1925 წლებში
(ეროვნულ არქივში დაცული დოკუმენტების მიხედვით)
Tinatini Jabadari (Tbilisi, Georgia)
For the History of the Batumi District in 1922-1925
(According to Documents Protected in the National Archives)

3. **შუშანა ფუტყარაძე, როინ მალაკმაძე** (ბათუმი, საქართველო)
ბათუმი ნური-ეფენდი თავდგირიძის პოეზიაში
Shushana Phutkaradze, Roin Malakmadze (Batumi, Georgia)
Batumi in Nuri Efendi Tavdgiridze's Poetry

4. **მარიამ კობერიძე** (გორი, საქართველო)
კარლ ჰაინრიხ ემილ კოხის ცნობები ბათუმის შესახებ
Mariam Koberidze (Gori, Georgia)
Karl Heinrich Emil Koch's Notifications About Batumi

5. **ნაილე მიქელაძე** (ბათუმი, საქართველო)
ბათუმის ზოგიერთი გეოგრაფიული სახელის
ეტიმოლოგიისათვის
Naile Mikeladze (Batumi, Georgia)
For etymology of some geographical name of Batumi

6. **უჩა ოკროპირიძე** (ბათუმი, საქართველო)
ხასან თხილაიშვილი ქობულეთურ-ბათუმურ ხალხურ
გადმოცემებსა და ლექსებში
Ucha Okropiridze (Batumi, Georgia)
Hasan Tkhilaishvili in the Kobuletian-Batumian Oral Tradition
and Poems

7. **ირაკლი ბარამიძე, ხათუნა დიასამიძე** (ბათუმი, საქართველო)
ბრიტანული საოკუპაციო ჯარის შემადგენლობა ბათუმში
1918-1920 წლებში
Irakli Baramidze, Khatuna Diasamidze (Batumi, Georgia)
The Composition of the British Occupation Forces
in Batumi in 1918-1920

8. **ოთარ ნიკოლეიშვილი** (ქუთაისი, საქართველო)
ამერიკის შეერთებული შტატების საკონსულოს
ისტორიიდან ბათუმში
Otar Nikoleishvili (Kutaisi, Georgia)
From the History of American Consulate in Batumi
9. **სერგო დუმბაძე** (ბათუმი, საქართველო)
ქალაქი ბათუმი II მსოფლიო ომის წლებში
Sergo Dumbadze (Batumi, Georgia)
Batumi City in the Years of World War II
10. **დურმიშხან აფხაზავა** (ყაზანი, რუსეთი)
სოფიო ქარცივაძე (ბათუმი, საქართველო)
შეგებულების უფლება ქართულ კანონმდებლობაში
Durmishkhan Afkhazava (Kazan, Russia)
Sophio Kartsivadze (Batumi Georgia)
The right to vacation in Georgian Legislation
10. **მერაბ მეგრელიშვილი** (ბათუმი, საქართველო)
საარქივო დოკუმენტები აზიზიეს მეჩეთის შესახებ
Merab Megrelishvili (Batumi, Georgia)
Archived Documents about Aziziye Mosque
11. **თალიკო ბერიძე** (ბათუმი, საქართველო)
„ოქრო აჭარის ლაჟვარდში“
Taliko Beridze (Batumi, Georgia)
„The Gold in an Azure Adjara“
12. **ნესტან მამუჩაძე** (ბათუმი, საქართველო)
რეგიონული მედიის როლი ტურიზმის განვითარებაში
(აჭარის მაგალითზე)
Nestan Mamuchadze (Batumi, Georgia)
Role of Regional Media in Tourism Development (in Case of Adjara)

13. **ნარგიზ ახვლედიანი** (ბათუმი, საქართველო)
კვლავ ერთი ტოპონიმის ექსტრალინგვისტური
კვლევისათვის ბათუმის შემოგარენში
Nargiz Akhvlediani (Batumi, Georgia)
Once Again on Extralinguistic Study of One Toponym
in Batumi Vicinities

სხდომის შეჯამება
Summary of session

კონფერენციის შეჯამება
Conference Conclusion

2018 წლის 1 სექტემბერი 13⁰⁰ September 1 2018

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის

წევრ-კორესპოდენტის, პროფესორ

გურამ ლორთქიფანიძის

დაბადებიდან 80 წლისთავისადმი მიძღვნილი

საიუბილეო სხდომა

An Anniversary Session

Dedicated to the 80th Birthday of
Corresponding Member of the Georgian
National Academy of Sciences, Professor

Guram Lortkipanidze

სხდომის გახსნა – პროფ. მერაბ ხალვაში

(ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორი)

Opening the session – Prof. Merab Khalvashi

(The Rector of Batumi Shota Rustaveli State University)

მისალმებები Welcome Speeches

შენიშვნები